

Semenov, V. F. "Klasterna polityka v upravlinni rehionalnym rozvytkom turyzmu" [Cluster policy in the management of regional tourism development]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 40 (2010): 381-387.

Ulianchenko, Yu. O. "Metodolohichni zasady formuvannya klasternoї polityky v umovakh hlobalizatsii" [Methodological principles of formation of cluster policy in the conditions of globaliza-

tion]. *Derzhavne budivnytstvo*. www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-2/doc/1/06.pdf

Zhurba, I. O. "Otsiniuvannia rezultatyvnosti realizatsii klasternykh initsiatyv rehionu" [Assessment of the effectiveness of implementation of cluster initiatives of the region]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 2 (2015): 91-100.

УДК 65.011:330.341

ПОБУДОВА МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА МАШИНОБУДУВАННЯ ЗА ОПЕРУВАННЯ РОЗВИТКОМ

© 2017 БОЯРИНОВА К. О.

УДК 65.011:330.341

Бояринова К. О. Побудова механізму функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування за оперування розвитком

Мета статті полягає в розробленні та обґрунтуванні побудови механізму функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування за оперування розвитком для підвищення дієвості в бізнес-просторі екосистеми функціонування та задоволення економічних інтересів. Запропоновано механізм функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування за оперування розвитком, його структуру та побудову, в основу якого закладено бізнес-модель; оперування розвитком через центри відповідальності; функціональну трансформацію економічного інтересу суб'єктів екосистеми функціонування в економічний інтерес підприємства; застосування економіко-організаційних регуляторів та управлінських технологій. Реалізація механізму дозволить забезпечувати цінність підприємства, здатність оперувати розвитком з пролонгованим задоволенням паритетного економічного інтересу, спроможність оперувати економічним інтересом суб'єктів екосистеми та дотримуватись режиму розвитку в процесі функціонування. Перспективою подальших досліджень є розроблення технологій впровадження пропонуваного механізму на підприємствах машинобудування.

Ключові слова: механізм, функціонування, оперування розвитком, підприємства машинобудування.

Рис.: 2. **Бібл.:** 17.

Бояринова Катерина Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (пр. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: boyarinova@ukr.net

УДК 65.011:330.341

Бояринова Е. А. Построение механизма функционирования инновационно ориентированного предприятия машиностроения при оперировании развитием

Цель статьи заключается в разработке и обосновании построения механизма функционирования инновационно ориентированного предприятия машиностроения при оперировании развитием для повышения действенности в бизнес-пространстве экосистемы функционирования и удовлетворения экономических интересов развития. Предложены механизм функционирования инновационно ориентированного предприятия машиностроения при оперировании развитием, его структура и строение, в основу которого заложена бизнес-модель; оперирование развитием через центры ответственности; функциональная трансформация экономического интереса субъектов экосистемы функционирования в экономический интерес предприятия; применение экономико-организационных регуляторов и управленческих технологий. Реализация механизма позволит обеспечить ценность предприятия, способность оперировать развитием с пролонгированным удовлетворением паритетного экономического интереса, способность оперировать экономическим интересом субъектов экосистемы и соблюдать режим развития в процессе функционирования. Перспективой дальнейших исследований является разработка технологий внедрения предлагаемого механизма на предприятиях машиностроения.

Ключевые слова: механизм, функционирование, оперирование развитием, предприятия машиностроения.

Рис.: 2. **Библ.:** 17.

Бояринова Екатерина Александровна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского» (пр. Победы, 37, Киев, 03056, Украина)

E-mail: boyarinova@ukr.net

UDC 65.011:330.341

Boiarynova K. O. Building a Mechanism for the Function of an Innovation-Oriented Machine-Building Enterprise in Operating the Development

The article is aimed at developing and substantiating a mechanism for the function of an innovation-oriented machine-building enterprise in operating the development in order to increase effectuality in the space of ecosystem of operation and to satisfy the economic interests of development. The article proposes a mechanism for the function of an innovation-oriented machine-building enterprise in operating the development, its structure and building based on a business model; operating the development through responsibility centers; functional transformation of economic interest of actors in the ecosystem of function into the economic interest of enterprise; use of economic-institutional regulators and management technologies. Implementation of the mechanism would ensure the value of enterprise, the ability to manage development with the prolonged satisfaction of the joint economic interest, the ability to operate the economic interest of actors in the ecosystem, and maintenance the development mode in the operating process. Prospect for further research will be development of technologies for implementation of the proposed mechanism in the machine-building enterprises.

Keywords: mechanism, function, operating the development, machine-building enterprises.

Fig.: 2. **Bibl.:** 17.

Boiarynova Kateryna O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" (37 Peremohy Ave., Kyiv, 03056, Ukraine)

E-mail: boyarinova@ukr.net

Складність та специфіка діяльності інноваційно орієнтованих підприємств машинобудування зумовлює необхідність оперування розвитком у процесі функціонування через економіко-організаційних регулятори. Постає необхідність формування відповідного механізму, який би забезпечував саморозвиток і трансформування предмета та результатів економічної взаємодії зі стейкхолдерами, контрагентами, партнерами в інструмент розвитку за дотримання паритету в задоволенні економічного інтересу.

Науковцями та економістами-практиками розроблено ряд механізмів як розвитку, так і функціонування підприємств, у тому числі машинобудування, в які закладено взаємозв'язки, напрями діяльності, економічні відносини і т. ін.

Зокрема, Кухній Л. С. запропоновано механізм функціонування підприємства як складової соціально-економічної системи, що охоплює взаємодію функцій підприємства, яка спрямована на досягнення мети, з урахуванням зовнішніх і внутрішніх умов функціонування на основі системної методології, а також сформовано модель синергетичного механізму функціонування підприємства, дія якої забезпечується залежністю інтересів індивідів від корпоративних інтересів підприємства [1]. І. П. Босак обґрунтовує внутрішній економічний механізм підприємства, який характеризується системою відповідних методів та важелів, сукупністю форм, що діють на рівні управління і дають змогу забезпечувати зовнішні взаємозв'язки, створюють умови для отримання підприємницького доходу, зумовлюючи ефективність функціонування суб'єкта господарювання [2, с. 129]. Є. М. Бурлак і Н. В. Шустрова зміст організаційно-економічного механізму функціонування підприємства визначають ринковими, державними, а також внутрішніми механізмами управління його діяльністю [3, с. 67].

Проте здебільшого дослідження вчених зорієнтовані на механізми розвитку. Г. Є. Ямненко розглядає механізм управління безпосередньо процесами розвитку підприємства [4], Новак Н. Г., Гаценко С. В. запропоновано структуру організаційно-економічного механізму розвитку виробничого підприємства, яку подано через три його функціональні складові: організаційну, мотиваційну та економічну [5, с. 120], Мороз О. С. – концептуальну модель управління інноваційним розвитком підприємства та механізм управління інноваційним розвитком машинобудівного підприємства з метою максимізації прибутку через виявлення та практичне використання наявних резервів підвищення інноваційного розвитку [6, с. 57]. На наш погляд, потребує розроблення механізм функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування за оперування розвитком.

Метою статті є розроблення та обґрунтування побудови механізму функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування за оперування розвитком для підвищення дієвості в бізнес-просторі екосистеми функціонування та задоволення економічних інтересів розвитку.

Пропонований механізм функціонування інноваційно орієнтованих підприємств ґрунтується на оперуванні розвитком у процесі економічної діяльності, в

основу якого закладено бізнес-модель, що передбачає не тільки створення цінності для споживачів, джерела та потоки доходів, але й трансформацію предмета будь-якої економічної взаємодії в паритетний економічний результат через застосування постіндустріальних факторів виробництва, інструментарію управлінських технологій та економічних активаторів. При цьому, такі провадження мають здійснюватись із застосуванням економіко-організаційних регуляторів через центри відповідальності на фазисах функціонування підприємства машинобудування в режимі розвитку.

На продовження дослідження [7] розроблено матрицю зіставлень значень параметрів керованості функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування в режимі розвитку (рис. 1).

З'ясовано, що високу керованість з наявним паритетом між зростанням економічної сили розвитку та економічної віддачі має незначна кількість підприємств, які потребують застосування технологій лише утримання режиму розвитку і можуть використовуватись як функціональна економічна система для розвитку підприємств інших видів промисловості. Здебільшого підприємства потрапили до квадрантів:

- ✦ з високим значенням ступеня залежності зміни економічної віддачі в реакції на зміну економічної сили розвитку з лагом в один рік, проте з перевищенням ступеня стійкості економічної віддачі до змінності економічної сили розвитку в процесі функціонування;
- ✦ з високою хаотизацією в отриманні економічних результатів за сталості в зміні рівня економічної сили розвитку, що, за значного ступеня стійкості економічної віддачі, нівелює їх корисність для подальшого використання у функціонуванні підприємства.

Розвиток таких підприємств залежить від зовнішніх чинників, а задоволення економічного інтересу є короткостроковим. Як економічна сила розвитку, так і економічна віддача в основному утворюються на основі економічних здатностей суб'єктів екосистеми функціонування. Це потребує активізації процесів саморозвитку, розширення клієнтської бази, запровадження колабораційних економічних відносин. Тобто постає необхідність у побудові механізму функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування за оперування розвитком (рис. 2).

Відповідно до пропонованого механізму за акумуляції у внутрішнє середовище підприємства встановлюються інтереси суб'єктів екосистеми функціонування та відбувається поглинання вхідного впливу з виявленням можливостей застосування переваг контрагентів через:

1) адаптаційні процеси до вимог державних та місцевих органів влади: узгодження економічної діяльності із законодавчими нормами, державними програмами розвитку, наявними режимами пільгового функціонування і т. ін.;

2) взаємоузгодження замовлень з клієнтським сектором, визначення їх наявних та латентних потреб, окреслення розробок, обладнання, технологій на перспективу і т. ін.;

ЕКОНОМІКА

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Діапазон знач. C_{Em}^*	Діапазон значень $r_{(EB)EmTn, (EC)EmTn}$ ($\tau = 1$)*		
1-1,5	<p>Керованість функціонування висока, режим розвитку дотримується, паритет між зростанням економічної сили розвитку та економічної віддачі наявний</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує застосування технологій втримання режиму розвитку та може використовуватись як функціональна економічна система в екосистемі функціонування</p>	<p>Поведінка економічної системи є стійкою, проте набута економічна сила розвитку має нижчий вплив на підвищення економічних результатів функціонування, наявна значна залежність від економічного інтересу суб'єктів екосистеми</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує розвитку здатностей та доповнення економічних ресурсів залучених на партнерських засадах у взаємодії зі споживачами, постачальниками, суб'єктами інноваційної інфраструктури</p>	<p>Менше 0,5</p> <p>Відсутність паритету економічного інтересу суб'єктів екосистеми функціонування та підприємства, перевищена активність саморозвитку, інноваційно орієнтований розвиток здійснюється завдяки економічним ресурсам власників підприємства</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує встановлення економічних інтересів суб'єктів екосистеми функціонування, виявлення потенціалу користності та придатності</p>
1,5-2,5	<p>Наявний наднормовий режим впливу змінності економічної сили розвитку на значення економічної віддачі за взаємозалежності з економічною віддачею. Перевищена активність вкладень економічних ресурсів у саморозвиток може спричинити зниження економічних результатів діяльності підприємства</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує зважено обгрунтованих економічних дій з конкретизацією спрямування функціонування на поставлену економічну ціль, розвитку стійких економічних відносин з постачальниками, споживачами, суб'єктами інноваційної інфраструктури</p>	<p>Інноваційно орієнтований розвиток є залежним від зовнішніх економічних ресурсів. Як економічна сила розвитку, так і економічна віддача утворюються на основі економічних здатностей суб'єктів екосистеми функціонування</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує активізації процесів саморозвитку, зниження залежності від державних замовлень, розширення клієнтської бази, запровадження колабораційних економічних відносин для реалізації інноваційних проектів</p>	<p>Перевищена активність саморозвитку зі слабким рівнем економічного інтересу екосистеми</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує коригування виконуваних економічних функцій для активізації партнерських, бізнес-відносин, а також спрямування інноваційних проваджень на підвищення користності в екосистемі функціонування, а не тільки для власних потреб</p>
Більше 2,5	<p>Наявна висока хаотизація в економічних результатах розвитку за сталості в зміні рівня його економічної сили, що за значного рівня реакції економічних наслідків нівелює їх користність для подальшого використання у функціонуванні підприємства, розвиток є залежним від зовнішніх чинників. Задоволення економічного інтересу – короткострокове</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує більших вкладень, отриманих за результатами функціонування економічних ресурсів у процеси саморозвитку, а також удосконалення або зміни продукції несистемного споживачого інтересу</p>	<p>Функціонування зорієнтоване на економічне зростання завдяки впровадженню інновацій, а не на власний розвиток</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує державної підтримки, залучення інвестицій для реалізації процесів інноваційно орієнтованого розвитку</p>	<p>Залежний розвиток, з істотним впливом зовнішнього економічного інтересу та низьким саморозвитком</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує коригування виконуваних економічних функцій для продовження еволюційних процесів життєвого циклу</p>
Менше 1	<p>Залежність зовнішнього економічного інтересу функціонування, розвиток спрямований на його задоволення, а не на власний інтерес</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує економічного збалансування виконання економічних функцій за режиму інноваційно орієнтованого розвитку</p>	<p>Вкладені економічні ресурси та застосовані здатності не впливають на змінність рівня економічної віддачі, розвиток залежний від зовнішніх чинників</p> <p>↓ ↓ ↓</p> <p>Підприємство потребує економічних проваджень, спрямованих на інноваційно орієнтований розвиток</p>	<p>Інертність функціонування та розвитку</p>

Примітки: * – C_{Em} – ступінь стійкості економічної віддачі до змінності економічної сили розвитку в процесі функціонування (за співвідношенням значень ентропії дискретних числових рядів економічної віддачі та економічної сили розвитку); $r_{(EB)EmTn, (EC)EmTn}$ ($\tau = 1$) – ступінь залежності зміни економічної віддачі в реакції на зміну економічної сили розвитку з лагом в один рік (за коефіцієнтом взаємної кореляції).

Рис. 1. Матриця зон керованості інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування в режимі розвитку.

Джерело: авторська розробка.

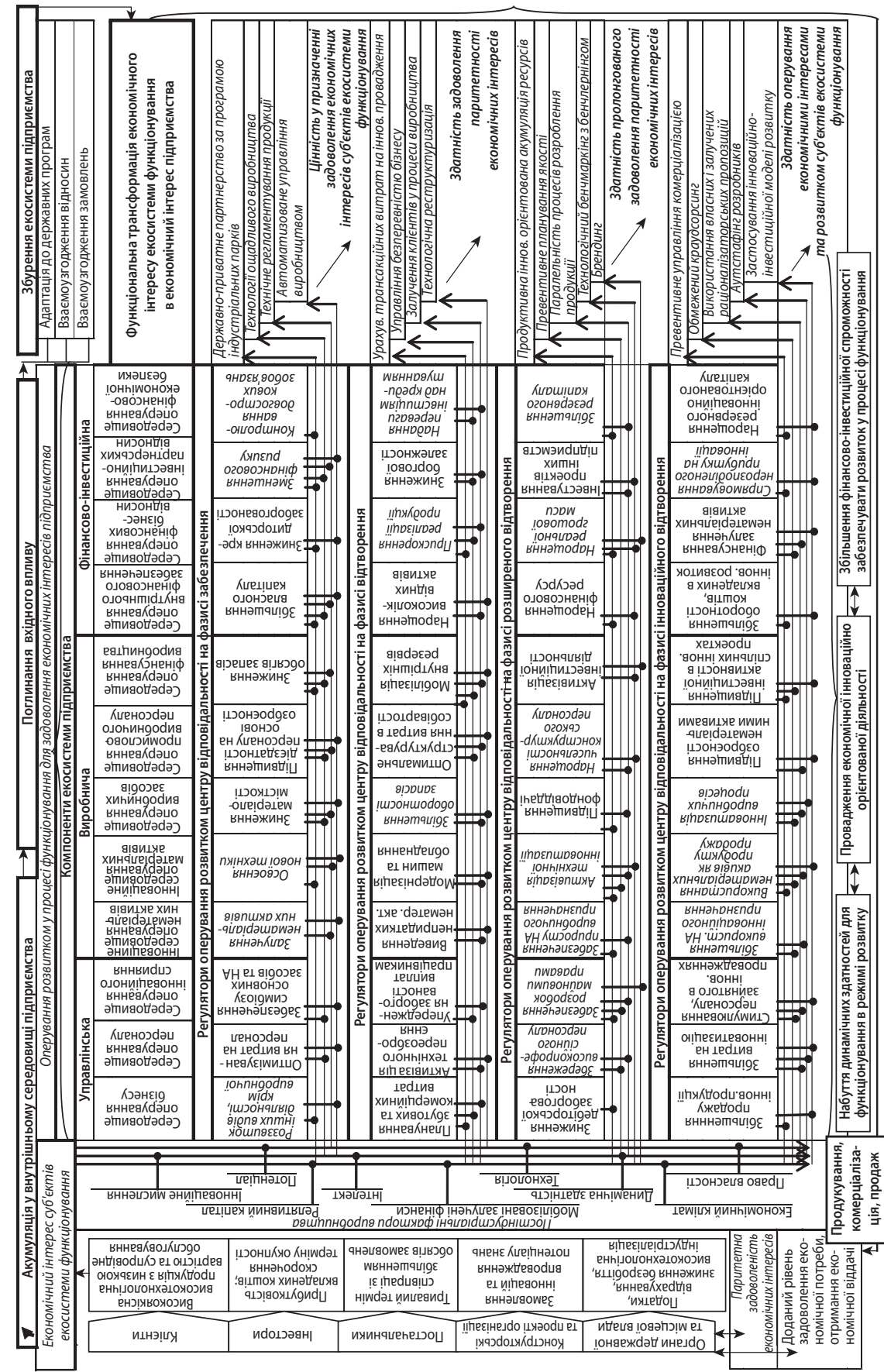

Рис. 2. Механізм функціонування інноваційно орієнтованого підприємства за оперування розвитком

Джерело: авторська розробка.

ЕКОНОМІКА

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

3) взаємоузгодження відносин: визначення фінансових взаємовідносин з інвесторами щодо їх участі в капіталі підприємства, інноваційних проектах як третьої сторони, діапазону відсотків прибутковості від операційної діяльності підприємства тощо; підбір та врегулювання співпраці з постачальниками, виявлення можливостей постачальників щодо переорієнтації підприємства машинобудування з експорту матеріалів та комплектуючих на внутрішньоринкову закупівлю в перспективі; окреслення співпраці в інноваційній діяльності підприємства з конструкторськими та проектними організаціями, умови залучення до інноваційних проектів підприємства, процедури використання інтелектуального капіталу таких суб'єктів і т. ін.

Збурення середовищної системи підприємства здійснюється через адаптацію та взаємоузгодження. Слід зазначити, що адаптаційні процеси мають бути притаманні тільки для державного регулювання (законодавчого забезпечення, фінансової політики, інноваційної політики тощо), у разі ж взаємодії з іншими суб'єктами процеси поглинання мають відбуватись у взаємоузгодженні (замовлень, партнерських, фінансових відносин тощо), в іншому випадку функціонування підприємства матиме екзогенне орієнтування.

За кожним функціональним середовищем компонент екосистеми підприємства в процесі виконання економічних функцій мають проводитися конкретизовані на рис. 2 економіко-організаційні дії. Як приклад, для управлінської компоненти екосистеми підприємства за функціональним призначенням середовища оперування інноваційного сприяння на фазисі забезпечення слід дотримуватися симбіозу основних засобів та нематеріальних активів, на фазисі відтворення – упереджувати заборгованість виплат працівникам для збереження персоналу, на фазисі розширеного відтворення – забезпечувати науково-технічні та технологічні розробки майновими правами, на фазисі інноваційного відтворення – стимулювати персонал, зайнятий в інноваційних провадженнях. Економіко-організаційні дії, як регулятори оперування розвитком у процесі функціонування інноваційно орієнтованих підприємств машинобудування, доцільно реалізовувати за використання постіндустріальних факторів виробництва на основі пропонованого комплексу управлінських проваджень та інструментів.

На фазисі забезпечення оперування розвитком через центри відповідальності з функціональною трансформацією інтересів суб'єктів екосистеми функціонування в економічні інтереси підприємства формуватиме його цінність завдяки наявній потужності та здатностям. У такому разі інноваційно орієнтованим підприємствам машинобудування слід використовувати державно-приватне партнерство за програмою індустріальних парків, що дозволить використовувати додаткові фактори виробництва: релятивний капітал, мобілізовані залучені фінанси, економічний клімат. Залучення державних органів влади, інвестиційних ресурсів у межах гарантій функціональних зв'язків дасть можливість підприємству: розвивати, крім виробничої, іншу підприємницьку діяльність; знижувати обсяги за-

пасів за державного замовлення продукції; збільшувати обсяги власного капіталу для фінансування розвитку інноваційних продуктів з використанням державних пільг в оподаткуванні; зменшити фінансовий ризик на основі державних гарантій з розширенням джерел формування залучених коштів.

Залишається актуальним впровадження технологій ощадливого виробництва, особливо доречними є Lean-технології [8], картирування потоку створення цінності [9, с. 96]), що враховує узгодження інтересів підприємства, клієнтів та постачальників. Залежно від специфіки функціонування такі технології можуть бути спрямовані як на зниження матеріаломісткості, втрат від браку, підвищення продуктивності праці, так і на комплексне виробниче управління. Це дозволяє активізувати такі постіндустріальні фактори виробництва, як динамічна здатність та технологія. Диверсифікація ринків, а особливо розширення можливостей на ринках Європи, потребує забезпечення високої якості продукції, яка б урегулювалася зі стандартами ЄС. Відповідно до Закону України «Про технічні регламенти і оцінку відповідності» від 10 лютого 2015 р. № 124-VIII [10] прийнято регламенти, у тому числі для продукції машинобудівної промисловості. Відповідність продукції до них визначає її спроможність бути реалізованою, а також дозволяє використовувати такі постіндустріальні фактори виробництва, як технологія та потенціал. Проблема використання технічних регламентів для підприємств машинобудування полягає в узагальненості та непристосованості до певних окремих виробів (наприклад, відповідно до товарних позицій за кодами УКТЗЕД), а також неповності щодо продукції машинобудування. Швидка адаптація та перехід до них прийнятні лише для інноваційно маневрених підприємств, оскільки це потребує розроблення ряду супровідної документації та самостійного їх визначення для власної продукції відповідно до нормативного законодавства. Автоматизоване управління виробництвом підприємств машинобудування повинне включати комплекс систем, спрямованих на синхронізацію та координацію виробничих процесів, оптимізацію виробництва, планування ресурсів.

На фазисі відтворення в процесі функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування реалізація механізму забезпечує набуття здатності задоволення паритетності економічних інтересів. При цьому, доцільно враховувати трансакційні витрати на інноваційну діяльність з використанням постіндустріальних факторів виробництва – економічного клімату та релятивного капіталу. Незастосування планування безперервності бізнесу на основі методу (ВСП) [11] є однією з причин відчутного впливу та низького рівня адаптації до економічних кризових ситуацій підприємств машинобудування, зокрема втрачання ринків збуту Російської Федерації, а також комплексу структурних проблем виходу на ринки ЄС. Використання методу придатне для підприємств з комплексним циклом «попит – створення – пропозиція» та з високим рівнем комунікацій. Для залучення та використання постіндустріальних факторів виробни-

цтва – релятивного капіталу, динамічних здатностей, інноваційного мислення – доцільно залучати контрагентів у процес виробництва або створення продукту ще на етапі його замовлення на основі методу планування ресурсів залежно від потреби клієнта (CSRП) [12, с. 172]]. Використання такої управлінської технології доцільне для підприємств машинобудування, що створюють продукцію на замовлення за узгодження із замовником наявних виробничих можливостей, обладнання, персоналу, технології, специфіки технологічного процесу.

Техніко-технологічне переозброєння підприємства має відбуватися не як окремі впровадження техніки та технологій, а комплексно в процесі технологічної реструктуризації. Враховуючи високу вартість окреслених процесів, залучення інноваційних технологій може здійснюватися не тільки на основі ліцензійних угод, але й за створення спеціалізованих дільниць спільного виробництва з партнерами.

На фазісі розширеного відтворення з функціональною трансформацією економічного інтересу суб'єктів екосистеми функціонування через відповідний центр відповідальності формується здатність пролонгованого задоволення його паритетності. При цьому, крім економічних регуляторів, слід застосовувати комплекс управлінських. Продуктивна інноваційно орієнтована акумуляція ресурсів передбачає не традиційне їх використання у виробничих, організаційних, управлінських процесах, а інноваційний підхід до вдосконалення, трансформування в інноватизовані активи, придатні для високотехнологічного виробництва або ж подальшої комерціалізації.

Управління якістю за інноваційно орієнтованого розвитку змінюється від її забезпечення під час виробництва продукції до забезпечення на етапах її створення. Тобто має місце превентивне управління нею як інструмент використання постіндустріальних факторів виробництва – динамічних здатностей, інноваційного мислення, технології та потенціалу. Докорінна зміна системного мислення переорієнтовує виробника на врегулювання сукупності питань з якості продукції у взаємодії з клієнтом. За таких умов є доречним використання APQR – перспективного планування якості продукції [13]. Метод здебільшого використовується в автомобілебудуванні, однак його адаптація до інших видів діяльності підприємств машинобудування є виправданою.

Паралельність та інтегрований підхід до розроблення продукції дозволять скоротити витрати на початкових етапах при їх збільшенні на експлуатаційних фазах, які не спроможні забезпечити традиційні методи створення високотехнологічних продуктів. Саме тому є доречним метод паралельної інженерної розробки [14], що дозволить створювати інноваційну продукцію одночасно силами різних підрозділів та доводити її до кінця життєвого циклу. За використання разом з ним методу розробки вбудованого продукту і процесу (IPPD) [15] забезпечуватиметься економія витрат за вирахування дублювання функцій та доопрацювання продуктів і технологій.

Бенчлернінг, який включає й організаційне навчання [16, с. 234], є чинником розвитку організації, що саморозвивається та самонавчається і активує використання постіндустріальних факторів виробництва – економічного клімату, прав власності та інноваційного мислення. Предметом технологічного бенчлернінгу мають стати: 1) нові технології за аналізу не лише технологій, але й перспектив їх введення та пролонгованого ефекту не менш, ніж протягом трьох років; 2) нові продукти з діагностикою як безпосередньо продуктової лінійки так і модернізаційних процесів продовження їх життєвих циклів, впровадження локальних інновацій, прогнозування ринкових потреб; 3) інноваційній технології управління економічними системам з виокремленням тих, що мали економічну ефективність.

Провідним високотехнологічним підприємствам машинобудування доцільно застосовувати міжнародну реєстрацію торговельних марок відповідно до Мадридської угоди. Слід зазначити, що в Україні існує державний збір за заявкою на міжнародну реєстрацію. Важливо реєструвати торговельну марку на території тих держав, до яких експортується продукція підприємства. Вихід на зовнішні ринки дещо простіший у разі використання торговельних марок провідних світових виробників у спільній співпраці.

На фазісі інноваційного відтворення за режиму розвитку з використанням економіко-організаційних регуляторів та функціональної трансформації підприємством машинобудування набувається здатність оперувати економічним інтересом і розвитком суб'єктів екосистеми функціонування. Це зумовлюється високим рівнем інновативності екосистеми підприємства та спроможністю продукувати інноваційну продукцію, технології та послуги на основі власних НДДКР з подальшою їх комерціалізацією, скеровуючи тим самим суб'єктів екосистеми на розвиток через створення техніко-технологічної платформи інноваційних змін.

Для реалізації зазначених проваджень постає необхідність у превентивному управлінні комерціалізацією. Перспективність інноваційних розробок підприємств має оцінюватися з урахуванням не тільки витрат безпосередньо на розробку, але й економічний інтерес інвесторів та партнерів щодо її створення. Доцільно враховувати як спроможність підприємства виробника на основі зіставлення вартості наявних і необхідних для залучення технологій, персоналу, обладнання, уніфікованих і нових, власних і субпідрядних виробничих процесів, післягарантійного обслуговування, виробничої потужності підприємства до потужності з урахуванням нового продукту, так і спроможність постачальників зіставляти вартість наявних у них ресурсів та додаткових ресурсів в інших постачальників та інвесторів-партнерів, враховуючи інвестиційну спроможність порівняно з необхідними обсягами інвестиційних ресурсів.

Для підприємств машинобудування доречно застосовувати технологію краудсорсингу, проте обмеженого, що передбачає використання пропозицій: 1) замовників технології/продукту з однієї сфери діяльності щодо промислового дизайну, установаження функ-

ціональних особливостей продукту; 2) інвесторів щодо вдосконалень в комерційному аспекті. Це дозволить коригувати розробку при балансі інтересів.

Активізація раціоналізаторства має відбуватися з виявленням економічної доцільності використання раціоналізаторських пропозицій. Виплати за раціоналізаторську пропозицію визначаються на основі методичних рекомендацій з визначення прибутку від використання об'єктів промислової власності [17], у яких увага концентрується на зниженні собівартості та підвищенні прибутковості підприємства. На наш погляд, ефект від використання раціоналізаторських пропозицій потрібно визначати на основі темпу зростання рентабельності продажу, рентабельності нематеріальних активів, продуктивності праці, рентабельності використання машин та обладнання. Підприємства машинобудування можуть здійснювати продаж раціоналізаторських пропозицій на основі ліцензійного договору про передачу ноу-хау, а в разі пропозиції щодо комплексної технології виробництва – на основі договору комерційної концесії. Слід застосовувати інноваційно-інвестиційну модель розвитку на противагу інвестиційно-інноваційній, що визначатиме новітні розробки як провідні в економічних відносинах підприємство – інвестор.

Науково-технічний персонал є джерелом збільшення інтелектуального потенціалу. В умовах обмеженості фінансових та інших ресурсів, а також зайнятості працівників необхідно створювати системи залучення кадрів на основі управлінських технологій мобільності персоналу, зокрема аутстафінгу, у частині як його залучення, так і передачі іншим підприємствам для надання комплексу послуг щодо гарантійного та супровідного обслуговування проданого обладнання чи технологій. Це дозволить використовувати в інноваційних проєктах інженерні кадри інших підприємств, підприємств-замовників, персонал конструкторських і проєктних організацій на відповідній договірній основі.

ВИСНОВКИ

Таким чином, за циклічності поглинання запитів суб'єктів екосистеми підприємства, адаптації до державних програм, взаємоузгодження відносин та замовлень з продажем кінцевого результату, запропонований механізм функціонування інноваційно орієнтованого підприємства машинобудування передбачає функціональну трансформацію економічного інтересу екосистеми функціонування в економічний інтерес підприємства за використання економіко-організаційних регуляторів оперування розвитком через центри відповідальності. Реалізація механізму дозволить забезпечувати цінність підприємства, здатність пролонгованого задоволення паритетності економічних інтересів, спроможність оперувати економічним інтересом суб'єктів екосистеми та дотримуватись режиму розвитку в процесі функціонування. Перспективою подальших досліджень є розроблення технологій впровадження механізму для розвитку підприємств машинобудування в процесі функціонування. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Кухній Л. С.** Формування синергетичного механізму функціонування підприємства як складової частини соціально-економічної системи: дис. ... канд. екон. нук: 08.00.04. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 246 с.
- Босак І. П.** Теоретичні аспекти внутрішнього економічного механізму підприємства. *Наукові записки*. 2016. № 1 (52). С. 129–134.
- Бурлак Е. М., Шустрова Н. В.** Организационно-экономический механизм функционирования предприятия (организации) // Проблемы социально-экономического развития регионов: сб. ст. Международной научно-практической конференции (г. Уфа, 8 мая 2015 г.): в 2 ч. Уфа: АЭТЕРНА, 2015. Ч. 1. С. 66–68.
- Ямненко Г. Є.** Механізм управління процесами розвитку. *Економічний простір*. 2016. № 106. С. 231–240.
- Новак Н. Г., Гаценко С. В.** Організаційно-економічний механізм розвитку виробничого підприємства у змінному середовищі. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2014. № 3. С. 117–123.
- Мороз О. С.** Розробка механізму управління інноваційним розвитком машинобудівних підприємств. *Технологічний аудит і резерви виробництва*. 2016. № 1/3 (27). С. 57–62. Doi: 10.15587/2312-8372.2016.60563
- Бояринова К. О.** Комплексний підхід до визначення керованості економічним функціонуванням в інноваційно орієнтованому розвитку підприємств машинобудування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 5. С. 50–57.
- Вумек Д. П., Джонс Д. Т.** Бережливое производство. Как избавиться от потерь и добиться процветания вашей компании/пер. с англ. 6-е изд. М.: Альпина Паблишер, 2011. 471 с.
- Галушко О. С.** Карта потоку створення цінності та методика її формування. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 6 (108). С. 96–104.
- Закон України «Про технічні регламенти і оцінку відповідності» від 10 лютого 2015 р. № 124-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
- ISO 22301. Societal security – Business continuity management systems – Requirements (Социальная безопасность. Системы менеджмента непрерывности бизнеса. Требования) // International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org/standard/50038.html>
- Чимшит С. І., Чалапко Л. Д., Окунович І. Л.** Методологічні основи аналізу потенціалу підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 1. С. 169–175.
- Кудряшов А. В.** Некоторые вопросы внедрения ISO/TS-16949 в законах Мерфи. URL: <http://quality.eup.ru/MATERIALY13/merfi-16949.htm>
- Кузьмин А. М.** Метод «Параллельная инженерная разработка» // Центр Креативных Технологий. URL: <http://www.inventech.ru/pub/methods/metod-0024/>
- Бизнес-термины // Деловой мир. URL: https://delovoymir.biz/ru/business_words/17051_metod-ippd-razrabotka-vstroennogo-produkta-i-processa.html
- Домбровская И. А.** Проблемы внедрения инновационных управленческих технологий в системе государственного и муниципального управления. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2014. № 11. С. 232–236.
- Наказ Державного патентного відомства України «Методичні рекомендації з визначення прибутку від використання об'єктів промислової власності» від 26 серпня 1998 р. № 80. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN10277.html

REFERENCES

Bosak, I. P. "Teoretychni aspekty vnutrishnyoho ekonomichnoho mekhanizmu pidpriemstva" [Theoretical aspects of the internal economic mechanism of the enterprise]. *Naukovi zapysky*, no. 1 (52) (2016): 129-134.

Burlak, E. M., and Shustrova, N. V. "Organizatsionno-ekonomicheskyy mekhanizm funktsionirovaniya predpriyatiya (organizatsii)" [The organizational and economic mechanism of the functioning of the enterprise (organization)]. *Problemy sotsialno-ekonomicheskogo razvitiya regionov*. Part 1. Ufa: AETERNA, 2015. 66-68.

Boiarynova, K. O. "Kompleksnyi pidkhid do vyznachennia kerovanosti ekonomichnym funktsionuvanniam v innovatsiino orientovanomu rozvytku pidpriemstv mashynobuduvannia" [Comprehensive Approach to the Definition of Managability of Economic Functioning in Innovative Development of Mechanical Engineering Enterprises]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 5 (2017): 50-57.

"Biznes-terminy" [Business terms]. *Delovoy mir*. https://delovoymir.biz/ru/business_words/17051_metod-ippd-razrabotka-vstroennogo-produkta-i-processa.html

Chymshyt, S. I., Chalapko, L. D., and Okunevych, I. L. "Metodolohichni osnovy analizu potentsialu pidpriemstva" [Methodological basis of enterprise potential analysis]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 1 (2011): 169-175.

Dombrovskaya, I. A. "Problemy vnedreniya innovatsionnykh upravlencheskikh tekhnologiy v sisteme gosudarstvennogo i munitsipalnogo upravleniya" [Problems of introduction of innovative management technologies in the system of state and municipal management]. *Mezhdunarodnyy zhurnal prikladnykh i fundamentalnykh issledovaniy*, no. 11 (2014): 232-236.

Halushko, O. S. "Karta potoku stvorennia tsinnosti ta metody yii formuvannia" [Map of the flow of creation of value and the method of its formation]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 6 (108) (2010): 96-104.

"ISO 22301. Societal security - Business continuity management systems - Requirements" International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/standard/50038.html>

Kukhnii, L. S. "Formuvannia synerhetychnoho mekhanizmu funktsionuvannia pidpriemstva yak skladovoi chastyny sotsialno-ekonomichnoi systemy" [Formation of synergistic mechanism of functioning of the enterprise as an integral part of the socio-economic system]: *dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04*, 2017.

Kudriashov, A. V. "Nekotoryye voprosy vnedreniya ISO/TS-16949 v zakonakh Merfi" [Some issues of the implementation of ISO / TS-16949 in the laws of Murphy]. <http://quality.eup.ru/MATERIALY13/merfi-16949.htm>

Kuzmin, A. M. "Metod «Parallelnaya inzhenernaya razrabotka»" [Method "Parallel Engineering Development"]. *Tsentr Kreativnykh Tekhnologiy*. <http://www.inventech.ru/pub/methods/metod-0024/>

[Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/124-19>

[Legal Act of Ukraine] (1998). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN10277.html

Moroz, O. S. "Rozrobka mekhanizmu upravlinnia innovatsiynym rozvytkom mashynobudivnykh pidpriemstv" [Development of the mechanism of management of innovative development of machine-building enterprises]. *Tekhnolohichni audyt i rezervy vyrobnytstva*, no. 1/3 (27) (2016): 57-62.

Novak, N. H., and Hatsenko, S. V. "Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm rozvytku vyrobnychoho pidpriemstva u zminnomu seredovyshchi" [Organizational and economic mechanism of development of a production enterprise in a changing environment]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, no. 3 (2014): 117-123.

Vumek, D. P., and Dzhons, D. T. *Berezhlivoye proizvodstvo. Kak izbavitsya ot poter i dobitsya protsvetaniya vashey kompanii* [Lean. How to get rid of losses and achieve prosperity for your company]. Moscow: Alpina Pabliisher, 2011.

Yamnenko, H. Ye. "Mekhanizm upravlinnia protsesamy rozvytku" [The mechanism of management of development processes]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 106 (2016): 231-240.